

ДУХЪТ НА СТАРАТА КЪЩА

Б. В. ТОШЕВ

В. Качев. *Духът на старата къща*. Български писател, София, 2012, 303 с. ISBN 978-954-443-909-5

Abstract. “The Soul of the Old House” is a book written by the Belogradchik writer Valentin Kachev. The book is a mixture of prose and poetry. It reflects author’s impressions from his young years in Belogradchik with events and talks with relatives and friends.

Keywords: Belogradchik, oral history, prose, poetry

„Духът на старата къща“, издание на „Български писател“ (2012 г.), на Валентин Качев, член на Съюза на българските писатели и член на Съюза на писателите на Русия, намери добър прием в Белоградчик и в страната. При пълна зала в Руския културен дом в София книгата на Качев бе високо оценена от специалисти и любители на художественото слово.

Валентин Качев е роден в гр. Белоградчик. Завършил е гимназия в родния си град със златен медал. Той е випусник на Литературния институт „Максим Горки“ и Всесъюзния държавен университет по

кинематография, прочути висши училища в Москва. От там притежава образователно-квалификационната степен „Магистър“ – магистър на изкуствата – поет и кинодраматург.

Книгата на Валентин Качев е посветена на една стара къща в Белоградчик – родната му къща. Google Street View, система, наскоро въведена в България, ни дава възможност да видим тази къща с колата на Качев пред нея във времето, когато авторът е писал книгата си.

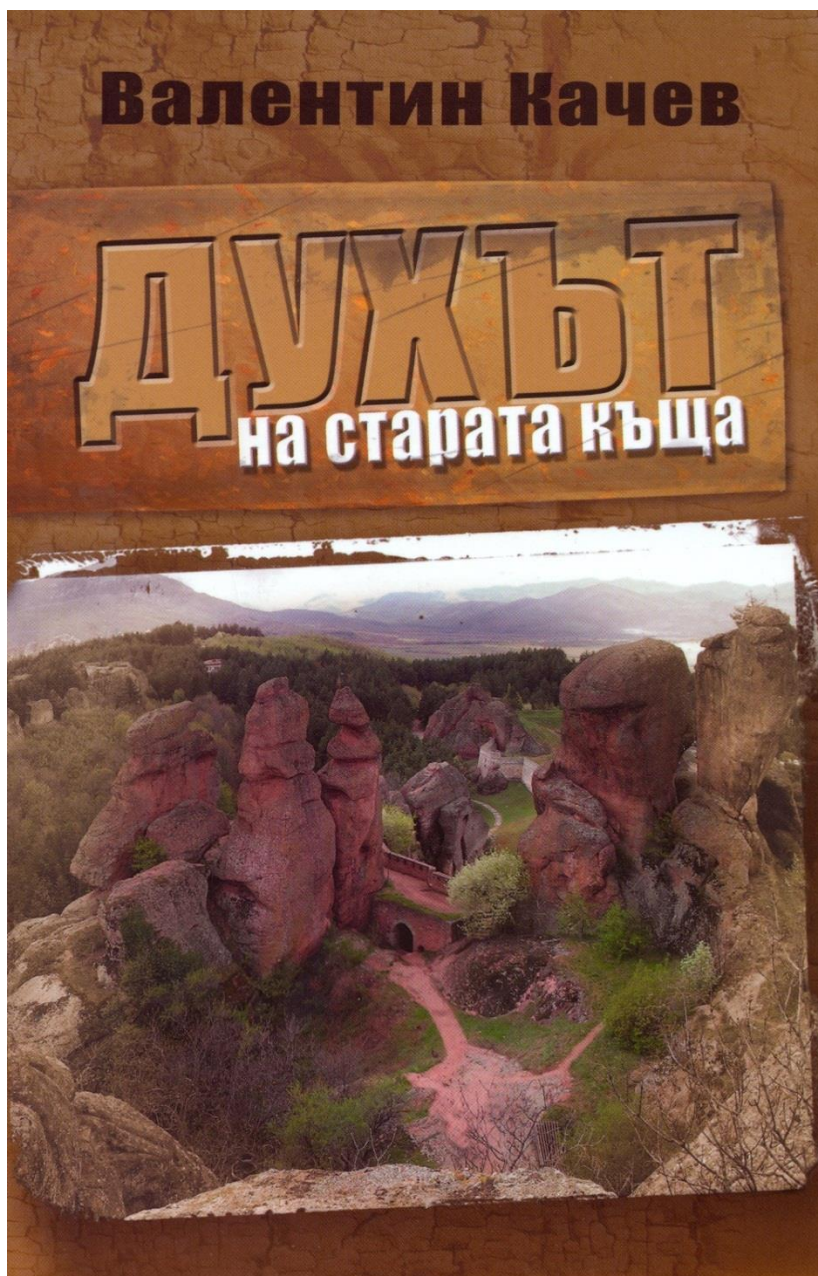

Белоградчик за мен е само спомен
от щастieto на детския ми свят.
Приятелите се стопиха в този дивен
с аромата на липите град.

.....

Заспиваме със родната ни стряха
край лозницата в утихналия двор.
Само горе се играй луната,
осветила приказния скален дом.

То, детството, е като театър,
обърнеш ли се, ти си вече друг!
Кажи, момче, дали след бурен вятър
някой спомен ще те върне тук?

Не е лесно да се определи жанрът на тази книга, защото в нея прозата, публицистиката и мерената реч са смесени в една странна амалгама, в която всеки компонент е дозиран в нужното количество и мястото му е определено съвсем точно. Затова книгата се чете на един дъх и читателят няма да се откъсне от текста докато не затвори и последната ѝ страница. Духът на старата къща е завладял Качев още от детските му години – времето, когато е слушал разказите на близките си, наблюдавал е хората от стария Белоградчик, срещал се е с приятели – помалки и по-възрастни, обикалял е забележителностите на града. Погледнете приложената тук снимка на малкия Валентин – не чувствате ли, че „духът“ е вече с него.

Няколко са сюжетните нишки в тази книга; нишки, които умело се заплитат, преплитат и разплитат. Най-напред това е семейството и неговото влияние върху малкото дете – бабата, дядото, бащата – военният музикант, майката – с техните истории и преживелици. После – далечната семейна връзка, източник на вдъхновение и гордост – Цоло Тодоров, баш кнезът на Белоградчик, ръководителят на Белоградчишкото въстание от 1850 година.

Родителите на Качев

Цоло Тодоров

Трета сюжетна линия е старият Белоградчик и неговите хора – известни, заможни, бедни, с чепати характери или други особености; линия, разработвана с любов към хората и умиление към постъпките им.

Белоградчик в 50-те години (credit: V. Borisov)

Комунистическата линия присъства в книгата, но тя е представена вън от възприетия в мемоарната литература шаблон. Дядото на автора споделя комунистическите идеи, но може да потърси и несектантското им изповядване и дори да види възможност за помирение с идеите и практиката на религията. Разработвайки тази линия, Качев дава ясен знак, че тезата за изострянето на класовата борба с преследване на тези, които не следват комунистическите предписания, е източник на беди.

Накрая идва руската линия – любовта към втората родина – Съветският съюз, братята – освободители, преклонението пред руската култура и огромният принос на руските хора в развитието на човешката духовност и цивилизация. Няколкото фотографии по-долу илюстрират тази линия в книгата. В този отзив аз реших да добавя илюстративен материал, за да подчертая, че внушенията на книгата на Качев към читателите щяха да бъдат по-силни, ако книгата бе обогатена с

подходящи снимки и илюстрации. За жалост това не се случило, вероятно по технически причини.

Качев (вторият вляво) като випускник на Литературния институт

Сергей Михалков и Валентин Качев

Големият руски актьор Михаил Улянов и Валентин Качев

Разбира се „Духът на старата къща“ е книга, предназначена за широката публика – тази, която помни родната стряха и милее за своето отечество. Но книгата е от значение и за специалисти по местна история, народознание и антропология. Книгата не е исторически текст – тя няма научен апарат. На места книгата носи белезите на устните истории (oral histories). Както е известно устните истории, въпреки своите неточности и изкривявания са важен инструмент в изследователския арсенал на местните историци. Съпоставките на различни устни истории по близки теми могат да отворят хоризонт към историческата истина. Събитията разбира се реално се случват, но тяхната интерпретация често носи белезите на субективността, защото „истината“ е социално обусловена – това, което е „истина“ за един, може да изглежда „лъжа“ за друг.

Тази тема има и друг аспект – историческата компетентност на отделния човек. Тя е необходима всекиму, защото разбирането на миналото е обяснение на настоящето и път към бъдещето (Тошев, 2010;

Петева et al., 2011). По ред причини, свързани с манталитета на българина и злостастното му историческо минало, българите в голяма степен са лишени от историческа компетентност. Стойностни четива, като това на Качев, могат да помогнат за постепенното преодоляване на този неприятен факт.

ЛИТЕРАТУРА

- Петева, З., Филипова, В. & Тошев, Б.В. (2011). Дом, семейство, училище: за отчуждението на учениците от училището. *Химия*, 20, 23-42.
- Тошев, Б.В. (2010). Вѐнецъ и Венец: за миналото, настоящето и бъдешето. *Венец*, 2, 133-145.

✉ Prof. B.V. Toshev
University of Sofia,
1 James Bourchier Blvd.
1164 Sofia, BULGARIA
E-Mail: toshev@chem.uni-sofia.bg

